

НОВИ САД - На данашњи дан **1994.** на сарајевској пијаци Маркале дошло је до експлозије у којој је наводно погинуло 68 људи, а рањено око 200, и то од само једне минобацачке гранате. Главни штаб Војске Републике Српске, коју се сарајевски медији одмах оптужили, одбацио је одговорност. Као последица издејствовано је повлачење тешког наоружања око Сарајева. Извештај који је био прослеђен у средиште УН наговештавао је могућност да је трагедија била инсценирана.

Каснија вештачења су потврдила да ВРС није имала никакве везе са експлозијом на Маркалама, већ се радило о инсценирању од стране муслиманског вођства у склопу пропагандног рата против Срба и Републике Српске.

Данас је петак, 5. фебруар. До краја године има 330 дана.

1679 - Умро је холандски писац Јост ван ден Вондел, најплоднији и најзначајнији књижевник холандског барока. Писао је тужбалице, патриотске, сатиричне и пригодне песме, а драмама на библијске, античке и историјске теме знатно је утицао на европску литературу. Дела: драме "Пасха", "Паламед", "Хизбрехт ван Амател", "Левендалци", "Луцифер", "Јефта", "Адам у изгнанству".

1782 - Шпанци су преотели од Британаца средоземно острво Минорка.

1814 - У Бечу је објављена "Мала простонародна славеносербска песмарица" Вука Караџића, која је означила почетак упознавања Европе са српском народном поезијом.

1840 - Рођен је шкотски проналазач Џон Бојд Данлоп, који је 1887. изумео пнеуматску гуму. Изум је комерцијализовао 1890. у прво време производећи гуме за бицикле, касније

за аутомобиле, што је био један од најважнијих услова за убрзан развој аутомобилске индустрије.

1840. - Рођен је британски конструктор оружја америчког порекла Хајрем Стивенс Максим, чији је митраљез конструисан 1884. назван "Максим".

1876 - Основан је Војногеографски институт у Београду, тада као Друго (од 1878. године Географско) одељење Главног генералштаба Српске војске. Данас он је научно-техничка установа Геодетске службе Војске Србије.

1881 - Умро је шкотски историчар и филозоф Томас Карлајл, чија се дела, изразито фактографски поткрепљена, одликују живим и драматичним излагањем. Оставио је велики утисак на бројне европске мислиоце 19. па и 20. века. Дела: "Француска револуција", "О херојима", "Живот Фридриха Великог", "Сартор Ресартус", "Чартизам", "Прошлост и садашњост", "Писма и говори Оливера Кромвела", "Критички есеји".

1884 - Рођен је српски писац Вељко Петровић, члан Српске академије наука и уметности. Најчешћи мотив његове књижевности је српска Војводина са њеним специфичним амбијентом и људским карактерима. Студије Права је завршио у Пешти. У Првом балканском рату био је ратни дописник, а у Првом светском рату добровољац у српској војсци, потом начелник у Министарству просвете, председник Матице српске у Новом Саду и Српске књижевне задруге у Београду и управник београдског Народног музеја. Прве збирке стихова објавио је 1914. Био је и плодан прозни писац, а писао је и студије о књижевности и сликарству. Дела: збирке песама "Родољубиве песме", "На прагу", "Стихови", збирке приповедака "Буња и други у Раванграду", "Варљиво пролеће", "Померене савести", "Препелица у руци", "Дах живота", "Молох".

1885 - Белгијски краљ Леополд II прогласио је "Слободну државу Конго", била је то увертира у претварање те природним богатствима пребогате територије у колонију под именом - Белгијски Конго.

1893 - Умро је глумац Тоша Јовановић, члан Народног казалишта у Загребу и Народног позоришта у Београду, један од највећих српских глумаца 19. века. Као први глумац из Србије гостовао је у Будимпешти.

1894 - Рођена је Ксенија Атанасијевић, филозоф, етичар. Студирала је филозофију и класичне језике у родном Београду, Женеви и на париској Сорбони. Докторирала код Бранислава Петронијевића тезом: "Бруново учење о најмањем". Била је активан члан Београдског женског друштва и познати борац за женска права, активан публициста и цењени филозофски писац. Дела: "L`atomisme d`Épicure", "Филозофски фрагменти" I-II, "Христова етика", "Етика праштања".

1917 - Усвајањем новог устава Мексико је постао федерална република са 28 савезних држава. Прокламован је принцип да "земља и рудно богатство припадају народу", држава је секуларизирана (раздвојена од цркве), признато је право радника да се организује у синдикате, право на штрајк, уведено је осмочасовно радно време.

1919 - Рођен је грчки државник и економиста Андреас Папандреу, први социјалистички председник владе Грчке. Био је шеф владе од 1981. до 1989. и од 1993. до јануара 1996, кад се повукао због болести. У политички живот Грчке је ушао 1961. као члан Уније центра, странке својег оца Јоргоса. У очевој влади био је министар, али је дао оставку због несугласица с десним струјама у партији, а 1965. је напустио земљу. По повратку, после војног пуча 1967. је затваран као противник диктатуре, а 1968. је добио дозволу да оде у САД. Вратио се 1974. и основао Свегрчки социјалистички покрет (ПАСОК), с којим је добио изборе 1977. а председник владе је постао четири године доцније када је ПАСОК поново победио на изборима.

1941 - Нацистичка Немачка је, у Другом светском рату, у Берлину, на тајном састанку шефа дипломатије Јоакима фон Рибентропа са специјалним изаслаником југословенске владе Данилом Грегорићем, извршила јак притисак на владу Краљевине Југославије да приступи Тројном пакту, што је она и учинила 25. марта 1941. у нади да ће избећи рат.

1941 - Умро је аустралијски писац Ендрју Бартон "Бањо" Петерсон, аутор изврских балада попут "Човека са снежне реке". У роману "Брак" на сликовит начин описао је живот на овчарским фармама Аустралије.

1945 - Америчке трупе под командом генерала Дагласа Макартура ушле су у Другом светском рату у филипински главни град Манилу.

1971 - У Белфасту је током немира убијен британски војник, први од доласка британских трупа у Северну Ирску 1969.

1983 - У Лиону је после изручења из Боливије заточен ратни злочинац Клаус Барби, један од шефова Гестапоа у окупираној Француској. "Џелат из Лиона", директно одговоран за убиства и мучења хиљада француских родољуба у Другом светском рату, у Боливији се скривао 32 године.

1988 - Врховни суд Совјетског Савеза укинуо је пресуду којом су у марту 1938. осуђени и потом убијени Николај Бухарин, Алексеј Риков и низ других високих совјетских партијских и државних руководиоца. Сви осуђени су рехабилитовани.

1990. - Совјетски председник Михаил Горбачов је на партијском пленуму рекао да Комунистичка партија мора да се одрекне монопола на власт.

1993 - Умро је амерички режисер, сценариста и продуцент Џозеф Лео Менкевиц, добитник два Оскара за режију и два за сценарио. Филмови: "Све о Еви", "Писма трима женама", "Јулије Цезар", "Клеопатра", "Босонога контеса", "Бекство", "Људи ће причати", "Тихи Американац", "Пет прстију", "Изненада прошлог лета".

1997 - Три највеће швајцарске банке су - под снажним међународним притиском после шокантних открића о њиховој сарадњи са немачким нацистима, у Другом светском рату, скривањем драгоцености отетих од Јевреја - основале хуманитарни фонд од 100 милиона швајцарских франака за жртве холокауста.

2005 - Умро је тогоански председник Гнасингбе Ејадема, који је на власт дошао војним пучем 1967. и одмах забранио сваку политичку активност у земљи. Од 1991. када је вратио политичке слободе, три пута узастопно побеђивао је на председничким изборима.

2006 - Иран је повукао свог амбасадора из Данске у знак протеста због објављивања стрипа о пророку Мухамеду у листу "Јиландс Постен".

2007. - Амерички астронаут Сунита Вилијамс постигла је рекорд у боравку жене у отвореном простору у космосу, све укупно, у три изласка, у трајању од 22 часа и 27 минута. Међутим, амерички астронаути нису успели да потисну апсолутног рекордера, руског космонаута Анатолија Соловјова, који је боравио у космосу 77, 5 часова.

2008 - Умро је Махариши Махеш Јоги, духовни вођа Покрета трансценденталне медитације, који је основао 1957. Махараши је стекао светску популарност специфичном техником медитације 60-их година 20 века када су се за његово учење заинтересовали Битлси.

2008 - У невремену, пошто је најмање шест торнада погодило област од стотинак километара између Оксфорда у Мисисипију и Џексона у Тенесију, на југу САД, погинуло је најмање 45 особа, док је више од 150 повређено.

2009 - Европски парламент усвојио је Резолуцију о Косову, којом се позива на поновно разматрање прелазног споразума УН и Владе Србије "када Еулекс постигне своју пуну оперативну способност". Резолуцијом се позивају чланице ЕУ које нису признале независност Косова да то учине.

2009 - Влада Србије донела је одлуку да кућу у којој се налазила издавачка кућа и књижара Геце Кона, својеврсне институције српског књижарства у међуратном периоду, прогласи за споменик културе. Одлука је донета на предлог Министарства културе. Власник је тиме обавезан да очува аутентичан изглед зграде као и намену. Здање изграђено 1928. према пројекту архитекте Радослава Тодоровића, било је власништво браће Матић а 1932. откупио га је Геца Кон.

(РТ Војводине)